

23 במאי 2016

האם גל הטרור הפלסטיני הגיע לסיומו?¹

כרזה שפרסמה חמאס לזכרו של אחמד ריאצ' שחאדה, מבצע פיגוע דריסה באזור הישוב דולב, שמצפון מערב לראמאללה (בפיגוע נפצע חייל באורח קשה ושניים באורח קל), בתוך הגלגל נכתב: "הבאנו לכם [פיגוע] דריסה, האנטיפאדה נמשכת".

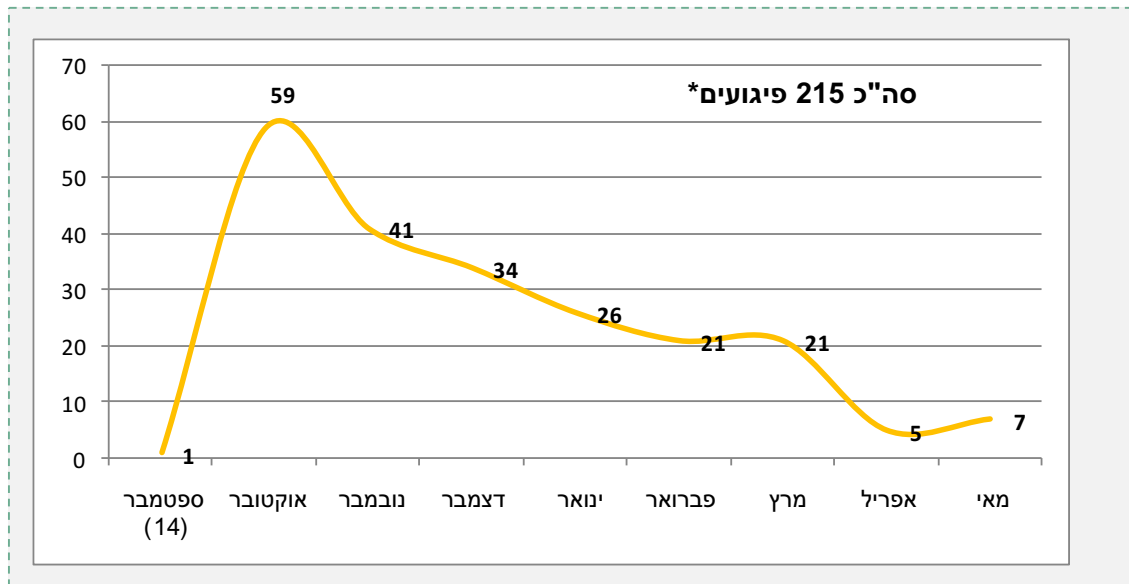
כללי

1. ב-13 בספטמבר 2015 החל גל טרור עממי (ההתעוררות העממית) ע"י הרשות הפלסטינית². גל הטרור הנוכחי החל בעימותים אלימים בהר-הבית ובירושלים בעת חגי תשרי (במחצית השנייה של ספטמבר 2015) ונמשך במתקפת פיגועים, שהגיעה לשיאה בחודש אוקטובר 2015 (59 פיגועים). הפיגועים הללו עדיין נמשכים אולם מאז אוקטובר נמצא גל הטרור בדעיכה מתמשכת, כפי שמחיש הגרף הבא:

¹ בהמשך לפרסום מרכז המידע מה-14 באפריל 2016: "שבעה חודשים למתקפת הטרור העממי-תמונת מצב".

² הרשות הפלסטינית ופתח מכנים את גל הטרור **אלהבה אלשעביה** ("ההתעוררות העממית"), כינוי שנועד לעורר אסוציאציה "להתנגדות העממית", המדיניות שאימצו הרשות הפלסטינית ופתח. חמאס (וארגוני טרור אחרים) מכנים את גל הטרור בשם **אנטיפאדת אלקדס**, משום שהאירועים שהחלו בירושלים היו אלה, שהציתו את גל הטרור, שחמאס קיוותה שהוא יהפוך למתקפת טרור רחבת היקף ובעלת עוצמה כדוגמת האנטיפאדה השנייה (בפועל הדבר לא קרה). התקשורת הישראלית כינתה אותו לעתים **אנטיפאדת הבודדים**, משום שפיגועים רבים (לא כולם) בוצעו ע"י מחבלים בודדים, ללא אכזונה מצד ארגוני הטרור השונים.

פיגועים משמעותיים³ בחתך חודשי ביהודה, שומרון וישראל מאז תחילת גל הטרור הנוכחי (14 בספטמבר 2015- 24 במאי 2016)

*הערה: הגרף עדכני ל-22 במאי 2016.

2. מסמך זה נכתב קצת יותר משמונה חודשים לאחר פרוץ גל הטרור העממי. הוא מהווה המשך לסיכום ביניים, שהוצא ב-14 באפריל 2016 ע"י מרכז המידע, אשר בחן את המאפיינים של שבעת החודשים, שחלפו מאז תחילת גל הטרור. מטרת המסמך הנוכחי הינה לבחון את השאלה האם גל הטרור הנוכחי כבר הגיע לסיומו? ואם הוא אכן הסתיים אזי עולה השאלה: מהם מאפייני פעילות הטרור הממשיכות להתבצע ע"י הפלסטינים, ובאיזה הקשר ניתן לראות אותה?

3. שתי המסקנות המרכזיות העולות מבדיקה השוואתית של גל הטרור העממי הנוכחי לטרור העממי בשלוש השנים, שקדמו לו, הן:

א. גל הטרור העממי, במאפייניו הנוכחיים, הגיע להערכתנו לסיומו בסביבות חודש אפריל 2016. ביסוד מסקנה זאת עומדים: הירידה המשמעותית בהיקף הפיגועים (מעשרות פיגועים מידי חודש לפיגועים בודדים מידי חודש); השינוי שחל בזירת הפיגועים (ירידה משמעותית של מספר הפיגועים בעומק ישראל, הגם שהפיגועים בירושלים רבתי נמשכים); הירידה ברמת הקטלניות של הפיגועים (מאז ה-8 במרץ 2016, הריגת אזרח אמריקאי בפיגוע הדקירה ביפו ועד כה, לא נהרג אף אדם). לאלו נוספה הירידה בהיקף המשתתפים בהפרות סדר אלימות ביהודה ושומרון ורצועת עזה (גם במהלך אירועים "מועדים לפורענות" כגון "יום הנכבה" ובחג הפסח, שבו ביקרו ישראלים רבים בירושלים). כל אלו הביאו לירידה בהתעניינות הציבורית והתקשורתית בפעילות הטרור הפלסטינית הגם שזו שבה ועולה סביב פיגועים נקודתיים משמעותיים.

³ "פיגועים משמעותיים" הינם פיגועי דקירה, דריסה, ירי ופיגועים משולבים הכוללים כמה דפוסי פעולה. הגרף כולל רק פיגועים שבוצעו הלכה למעשה ולא נכללים בו פיגועים, שסוכלו טרם ביצועם. כמו כן לא נכללים בגרף ידוויי אבנים וזריקת בקבוקי תבערה.

ב. גל הטרור הנוכחי הסתיים, אולם הטרור העממי נמשך ועתה הוא מתקרב בהיקפו ובמאפייניו לטרור העממי ("ההתנגדות העממית"), שהתחולל בשבע השנים שחלפו מאז הועידה השישית של פתח (אוגוסט 2009). הטרור העממי רחוק מסימומו, שכן תפיסת "ההתנגדות העממית" הינה מרכיב מרכזי במדיניות הרשות הפלסטינית העושה בה שימוש לקידום המאבק המדיני, ההסברתי והמשפטי שהיא מנהלת נגד ישראל. הטרור העממי הינו רווי אלימות והגדרתו ע"י אבו מאזן והרשות הפלסטינית כ"התנגדות בדרכי שלום" או "כהתנגדות בלתי חמושה" הינה חסרת בסיס. גם ההסתה, אשר ליוותה את גל הטרור הנוכחי, ממשיכה להתקיים והיא מעצימה רגשות תסכול וזעם ומוטיבציות לאומיות פלסטיניות בקרב הציבור הפלסטיני, בעיקר בקרב הדור הצעיר (אשר הוביל את גל הטרור האחרון).

4. ומה הלאה? אנו סבורים כי למרות שגל הטרור הסתיים, תמשך התופעה של הטרור העממי, שמקורו ביהודה ושומרון ובירושלים המזרחית. בהיקפו ובמידת חומרתו של הטרור העממי צפויים להיות עליות ומורדות במסגרתם יתכנו גל טרור עממי חדש או היווצרות דפוס של גלים עולים ויורדים של טרור עממי. הרשות הפלסטינית תמשיך להערכתנו, לתמוך בטרור העממי ולהימנע מלגנותו ובד בבד תמשיך במאמצי להכיל אותו ולמנוע את התרחבותו. חמאס וארגוני הטרור האחרים ימשיכו במאמצי להפיח רוח חיים מחודשת בטרור העממי ולהפוך אותו לאנטיפאדה שלישית, שמשמעותה, בראיית חמאס, עידוד פיגועים בעלי אופי צבאי, שיתבצעו במקביל לטרור העממי (הגברת היקף ואיכות פיגועי הירי, חטיפת ישראלים לצורכי מיקוח, פיגועי התאבדות). עיתוי אפשרי לניסיונות הוצאה לפועל של טרור עממי או של פיגועים צבאיים עלול להיות חודש רמז'אן המתקרב (ערב תחילת רמז'אן חל "יום ירושלים, במהלכו חל גם חג השבועות"⁴).

מתודולוגיה

5. כדי להבין את מאפייני גל הטרור הנוכחי ואת הקשרו המדיני והמבצעי נעשתה השוואה בינו לבין הטרור העממי, שהתחולל בשלוש השנים הקודמות לו (2013, 2014 ושנת 2015 מה-1 בינואר ועד ל-13 בספטמבר). בשנים הללו התקיימה פעילות רצופה ושיטתית של טרור עממי במסגרת מדיניות "ההתנגדות העממית", שאומצה ע"י הרשות הפלסטינית ופתח, אף כי בהיקף נמוך בהרבה ובדפוסים שונים מאלו של גל הטרור הנוכחי. ההשוואה בין הגל הנוכחי לבין השנים הקודמות נועדה להבליט את מאפייניו הייחודיים של גל הטרור הנוכחי (הכמותיים וה"איכותיים") ולנסות ולבחון האם ומתי הפסיקו מאפיינים אלה להתקיים, או האם ומתי הם נשחקו באופן משמעותי.

6. הנתונים אודות פיגועי הטרור מסתמכים על מידע גלוי רב ומגוון, שמקורו בעיקר בפרסומי מערכת הביטחון הישראלית ובמידע, שהופיע בתקשורת הישראלית הפלסטינית והערבית. מידע זה מצא את ביטויו בסיכום הביניים של גל הטרור הנוכחי בתוספת מידע, שהתווסף מאז. כדי לבחון את הפיגועים בשנים הקודמות הסתייענו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע ("חדשות הסכסוך הישראלי-פלסטיני") ובעשרות פרסומים נוספים, שהוציא המרכז, אודות היבטים שונים של גל הטרור הפלסטיני. יש לקחת בחשבון שהנתונים והמסקנות של מרכז המידע אינם תואמים במלואם את אלו של הגופים

4 חודש רמז'אן מתחיל ב-6 ביוני 2016 וצפוי להסתיים ב-4 ביולי 2016. בתאריכים אלו עשויים לחול שינויים קלים בהתאם למולד הירח. חג השבועות חל ב-12 ביוני ו"יום ירושלים" חל ב-5 ביוני, ערב תחילת רמז'אן.

השונים, הביטחוניים והאזרחיים, בישראל ומחוצה לה, העוסקים בטרור. השוני ביניהם עשוי לנבוע מבסיס מידע שונה, ממתודולוגיה שונה ומזווית הסתכלות שונה של אחד מהגופים.

7. מסמך זה כולל ארבעה נספחים:

א. **נספח א'**: המימד הכמותי: היקפו של גל הטרור הנוכחי לעומת הטרור העממי בשלוש השנים הקודמות.

ב. **נספח ב'**: המימד האיכותי: סוגי הפיגועים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לטרור העממי בשלוש השנים הקודמות.

ג. **נספח ג'**: מקום ביצוע הפיגועים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לטרור העממי בשלוש השנים הקודמות.

ד. **נספח ד'**: מספר ההרוגים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לשלוש השנים הקודמות.

נספח א'

המימד הכמותי: היקפו של גל הטרור הנוכחי לעומת הטרור העממי בשלוש השנים הקודמות (2013-2015)⁵

1. בחינת פעילות הטרור העממי בגל הנוכחי לעומת שלוש השנים הקודמות מעלה בברור, כי בגל הטרור הנוכחי חלה קפיצה מדרגה בהיקף הטרור ושינוי באופיו:

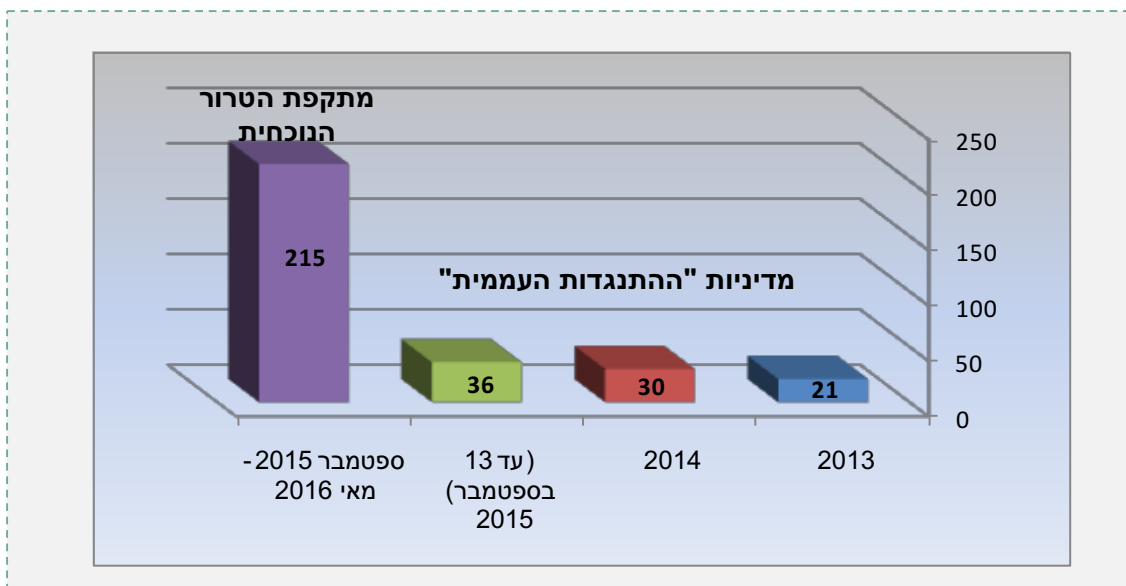
א. בשנת 2013 נע היקף הטרור בין שניים לשישה פיגועים מידי חודש; בשנת 2014, שנה סוערת, אשר בה עלה מספר פיגועי הטרור וגברה מידת חומרתם⁶, נע מספר הפיגועים בין פיגוע אחד לבין ארבעה מידי חודש. בשנה זאת חלה עלייה חד-פעמית של מספר הפיגועים בחודש נובמבר (11 פיגועים); בשנת 2015 (עד ה-13 בספטמבר) נע מספר הפיגועים בין שניים לשמונה מידי חודש.

ב. במהלך גל הפיגועים הנוכחי חלה קפיצת מדרגה בהיקף הטרור. היא הגיעה לשיאה בחודש אוקטובר 2015, שבו בוצעו 59 פיגועים, הרבה יותר מאשר בכל אחת משלוש השנים הקודמות. גם בחמשת החודשים שלאחר מכן נותר היקף הפיגועים החודשי גבוה בהרבה בהשוואה לפיגועים החודשיים בשלוש השנים הקודמות (בין 21 ל-41). בחודשים אפריל מאי 2016 הגיע מספר הפיגועים לחמישה שישה, מספר שאינו רחוק מהיקף הפיגועים החודשי בשנים הקודמות.

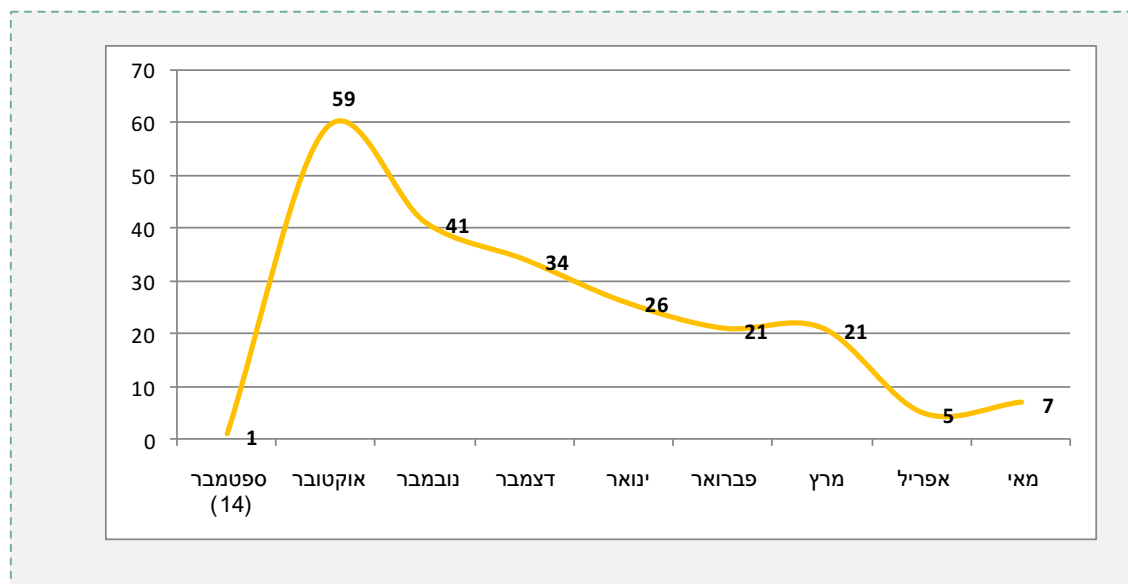
ג. להלן כמה גרפים הממחישים מגמה זאת:

⁵ ניתוח הפיגועים אינו כולל מאות רבות של אירועי ידוויי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה מידי חודש.
⁶ שנת 2014 הייתה שנת פעילות טרור אינטנסיבית וחלה בה עלייה במספר פיגועי הטרור ובמידת חומרתם. זאת על רקע החטיפה והרצח של שלוש תלמידי הישיבה בגוש עציון (יוני), מבצע "צוק איתן" (יולי-אוגוסט) ורצח הנער מחמד אבו חצ'יר (יולי), שגרמו לתסיסה ביהודה ושומרון. למרות זאת היקף הפיגועים בשנת 2014 היה קטן בהרבה מזה של גל הטרור הנוכחי.

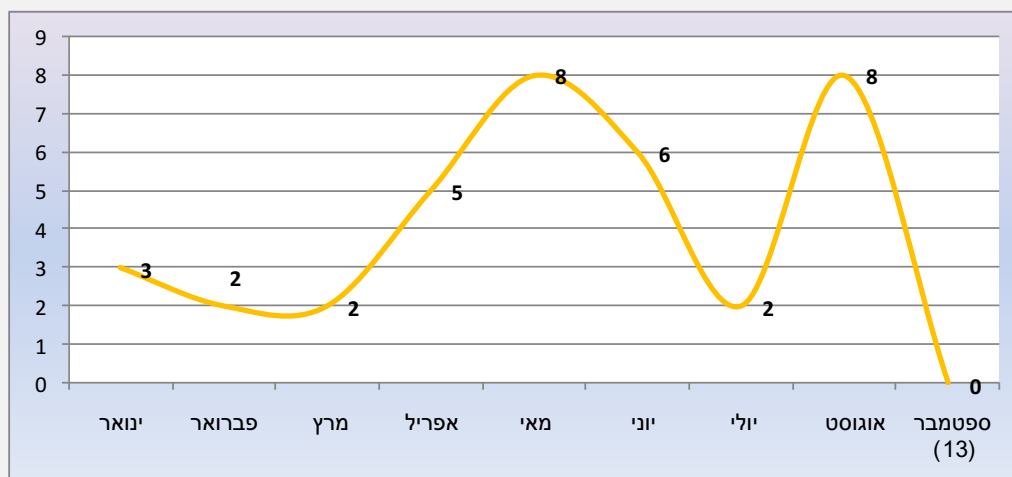
העלייה הכמותית בגל הטרור הנוכחי: פיגועים משמעותיים בחתך רב-שנתי (משנת 2013 ועד 22 במאי 2014)

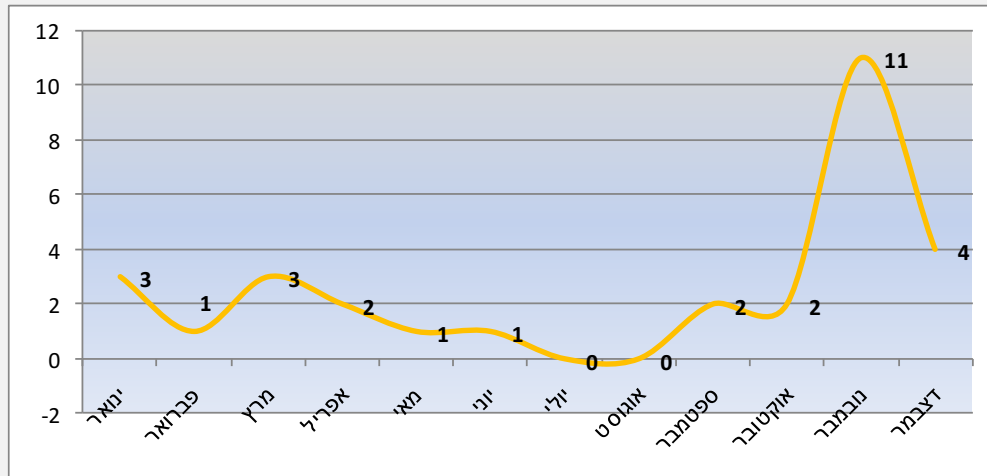
פיגועים משמעותיים בחתך חודשי: גל הטרור העממי הנוכחי

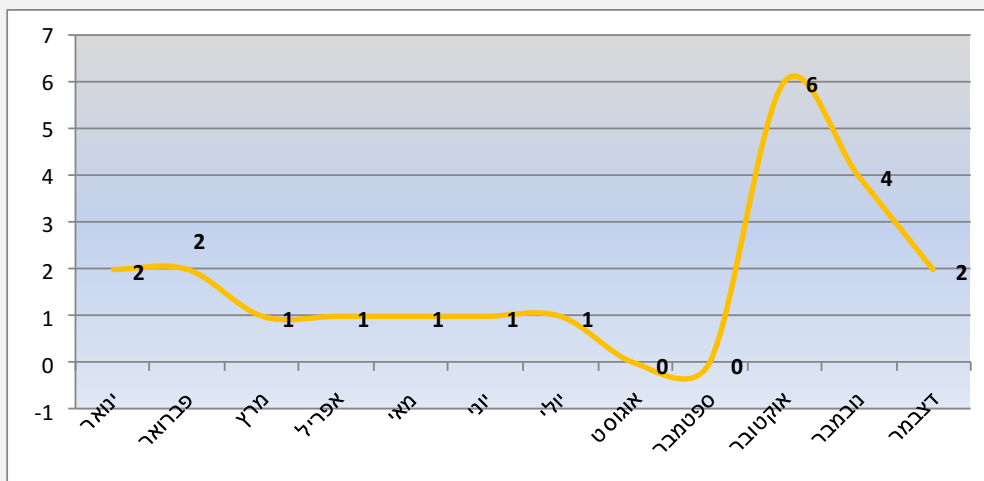
פיגועים משמעותיים בחתך חודשי בשנת 2015 (עד 13 בספטמבר, תחילת גל הטרור הנוכחי)

פיגועים משמעותיים בחתך חודשי בשנת 2014

פיגועים משמעותיים בחתך חודשי בשנת 2013

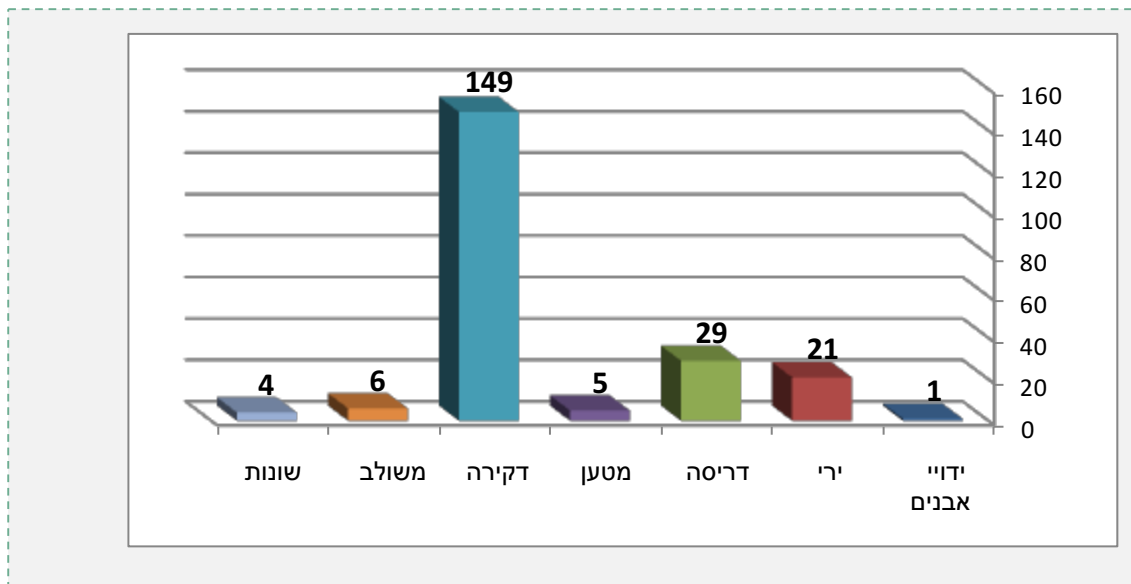
נספח ב'

המימד האיכותי: סוגי הפיגועים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לשנים הקודמות (2013-2015)

1. גל הפיגועים הנוכחי התאפיין בריבוי פיגועי דקירה לעומת סוגי הפיגועים האחרים (כ-69% מכלל הפיגועים). אחריו באו (בהפרש ניכר) פיגועי דריסה (כ-14%), פיגועי ירי (כ-10%) ודפוסי פיגוע אחרים (פיגועי מטען, פיגועים משולבים ועוד).

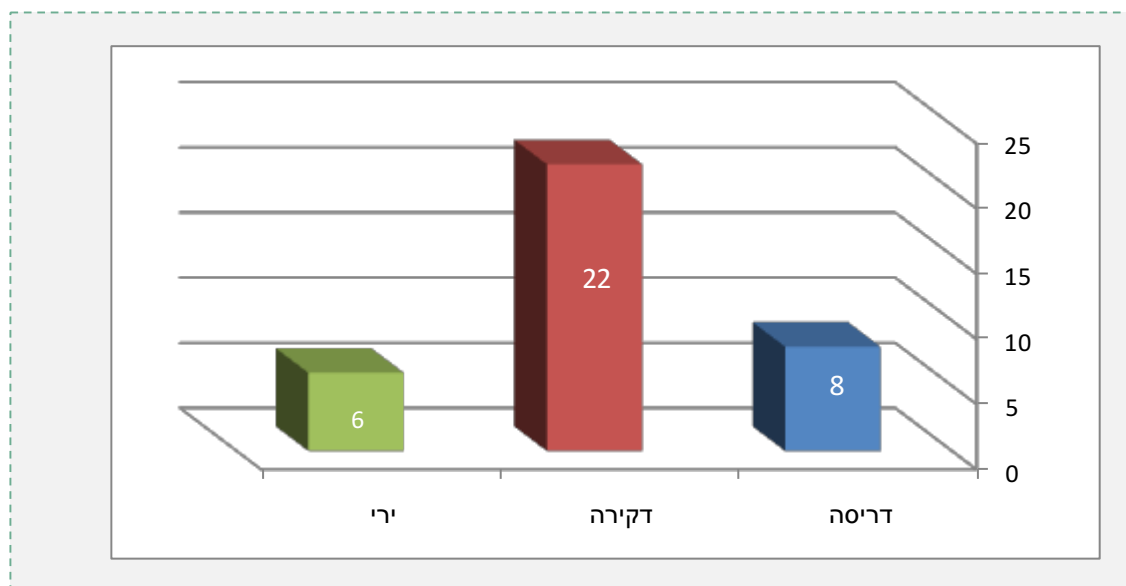
2. פיגועי הדקירה בלטו גם במהלך הטרור העממי בשנים הקודמות בהשוואה לדפוסי הפיגועים האחרים. אולם משקלם הגבוה של פיגועי הדקירה לעומת שאר דפוסי הפיגועים בלט יותר בגל הטרור הנוכחי (בשנים הקודמות היוו פיגועי הדקירה כ-30%-60% מכלל הפיגועים לעומת כ-69% בגל הטרור הנוכחי). דעיכת גל הטרור הנוכחי או סיומו יכולים אפוא, להערכתנו, להוביל לירידת משקלם של פיגועי הדקירה (גם אם הם ימשיכו להיות הדפוס המוביל) ולעליית משקלם של דפוסי פיגוע אחרים, בדגש על פיגועי ירי.

סוגי הפיגועים המשמעותיים בגל הטרור הנוכחי⁷

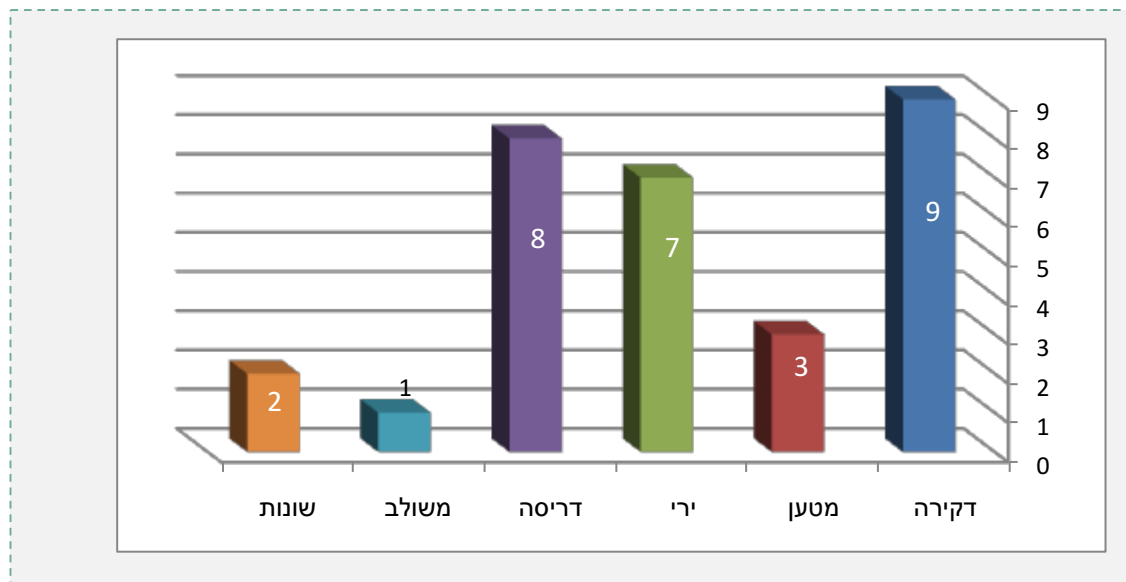

⁷ הגרפים אינם כוללים ידווי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה, למעט מקרה אחד של ידווי אבנים שהביא למות אזרח ישראלי בדרום ירושלים (13 בספטמבר 2015). פיגועי הירי המופיעים בגרף אינם כוללים עשרות רבות של אירועי ירי לעבר כוחות הביטחון הישראליים במהלך פעילות מבצעית של כוחות הביטחון הישראליים.

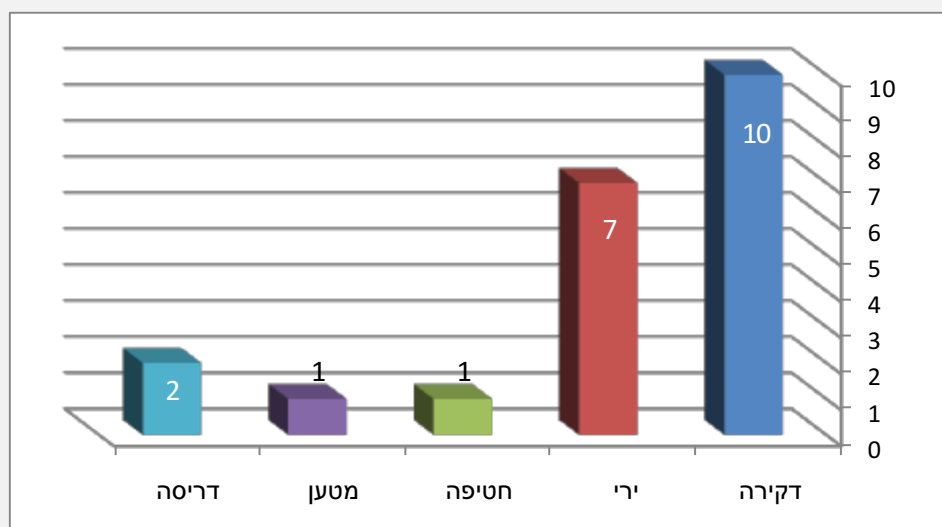
סוגי הפיגועים בשנת 2015

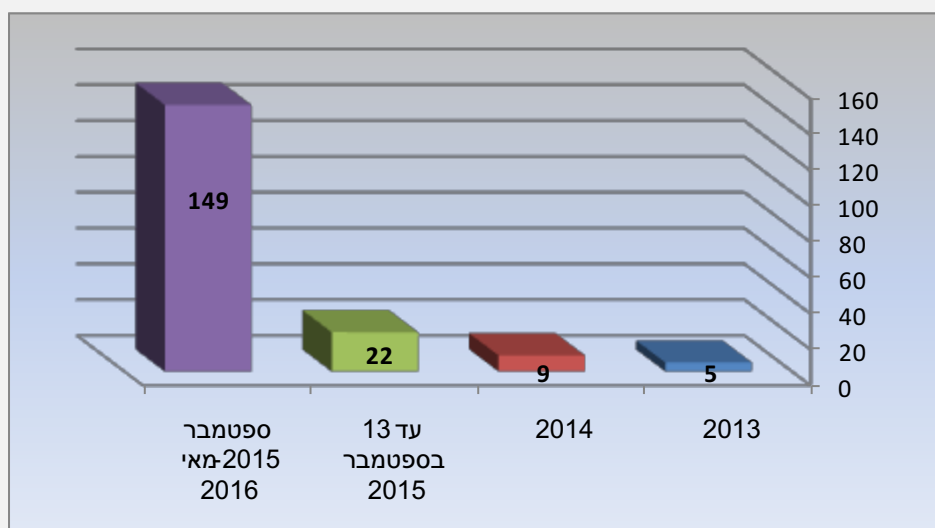
סוגי הפיגועים בשנת 2014

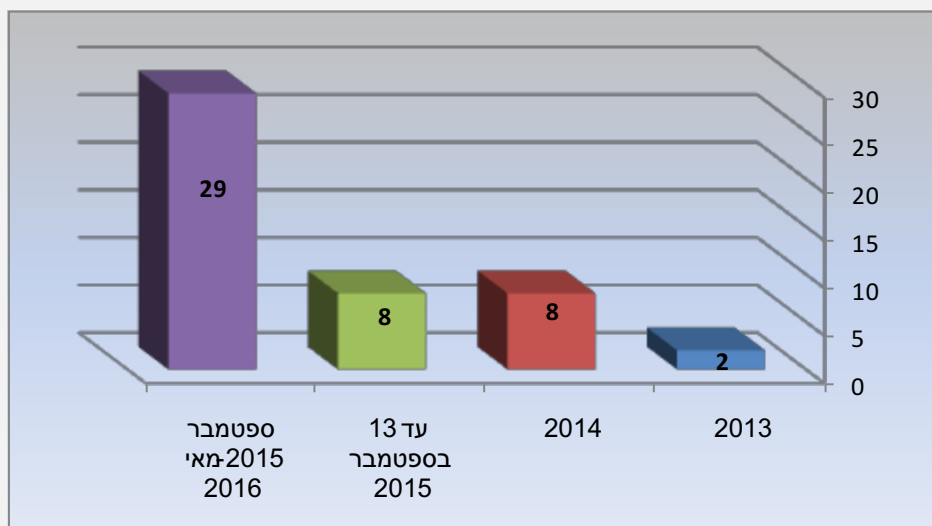
סוגי הפיגועים בשנת 2013

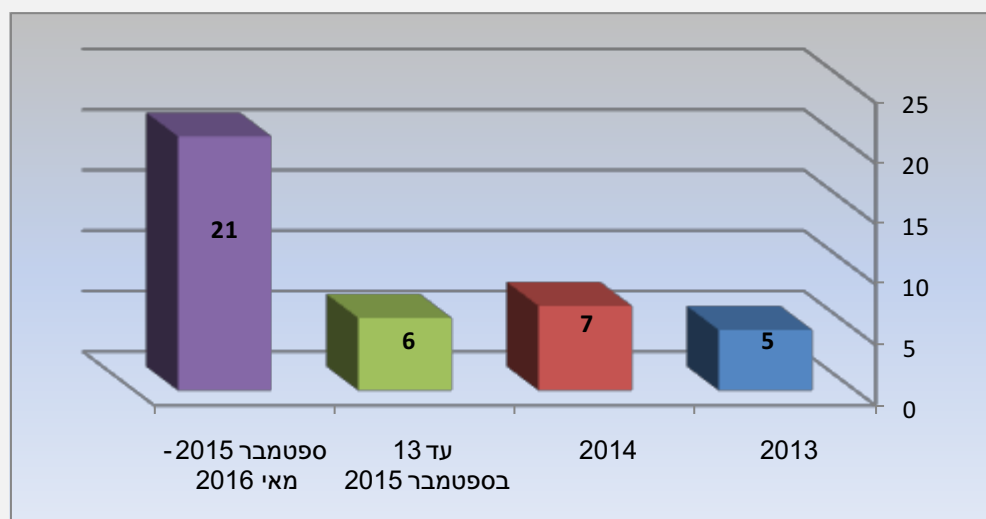
פיגועי דקירה בחתך רב שנתי

פיגועי דריסה בחתך רב שנתי

פיגועי ירי בחתך רב שנתי

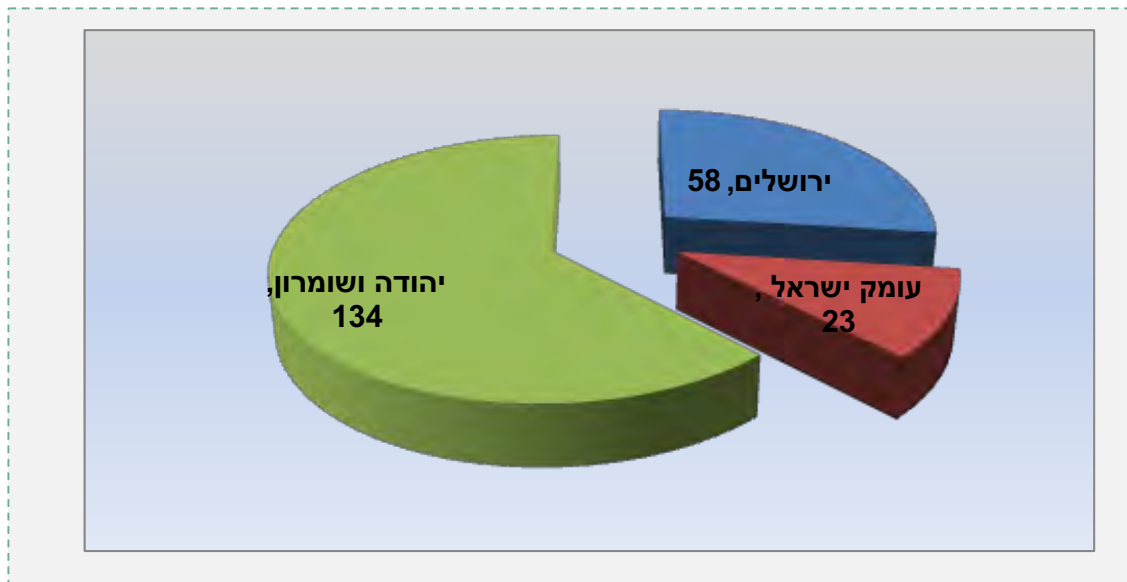
נספח ג'

מקום ביצוע הפיגועים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לטרור העממי בשנים הקודמות (2015-2013)

1. במשך כל שנות הטרור העממי שימשה ירושלים כמוקד לביצוע פיגועים. מהבחינה הכמותית מספרם של הפיגועים בירושלים עלה באופן דרמטי בגל הטרור הנוכחי כפועל יוצא מהעלייה הכללית בהיקף הפיגועים (58 פיגועים בירושלים בגל הטרור הנוכחי לעומת עשרה בשנת 2015, 11 בשנת 2014 ושלושה בשנת 2013).

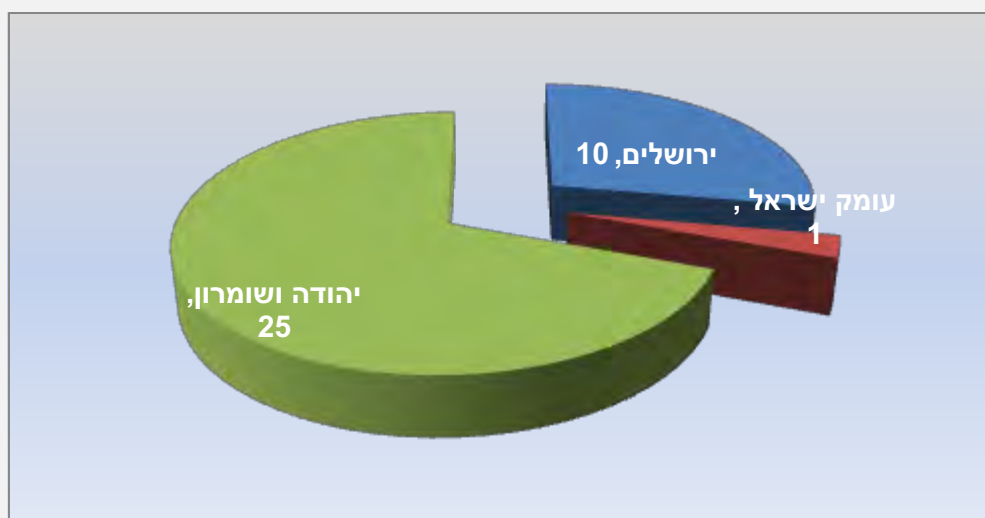
2. בשלוש השנים הקודמות כמעט ולא בוצעו פיגועים בערים ובישובים, שבועמק ישראל⁸. לעומת זאת התאפיין גל הטרור הנוכחי בעלייה דרמטית של מספר הפיגועים, שבוצעו בעומק ישראל (23 פיגועים בעומק ישראל בגל הטרור הנוכחי לעומת פיגוע אחד בשנת 2015, 2 בשנת 2014 ושלושה בשנת 2013). להלן גרפים הממחישים זאת:

מקום ביצוע הפיגועים בגל הטרור הנוכחי

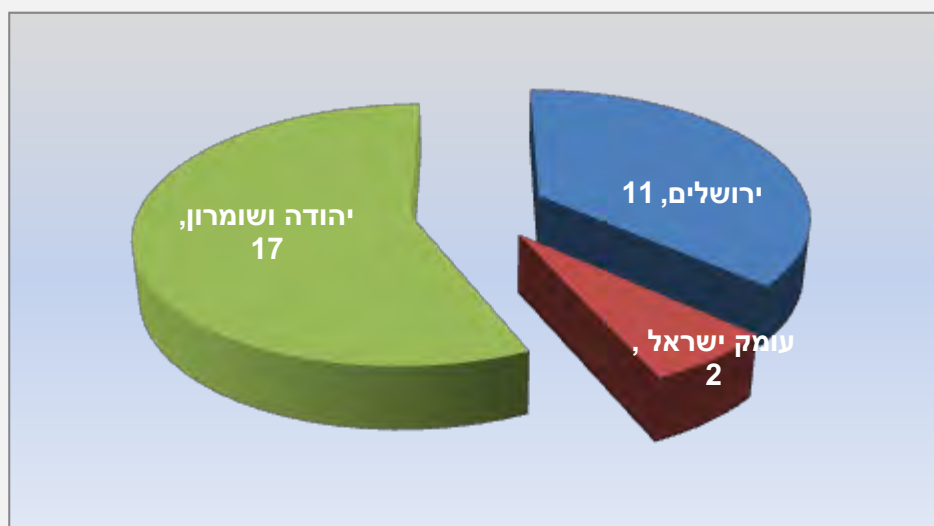

⁸ הגדרה זאת כוללת את כל הערים והיישובים, שאינם מצויים בתחומי ירושלים רבתי.

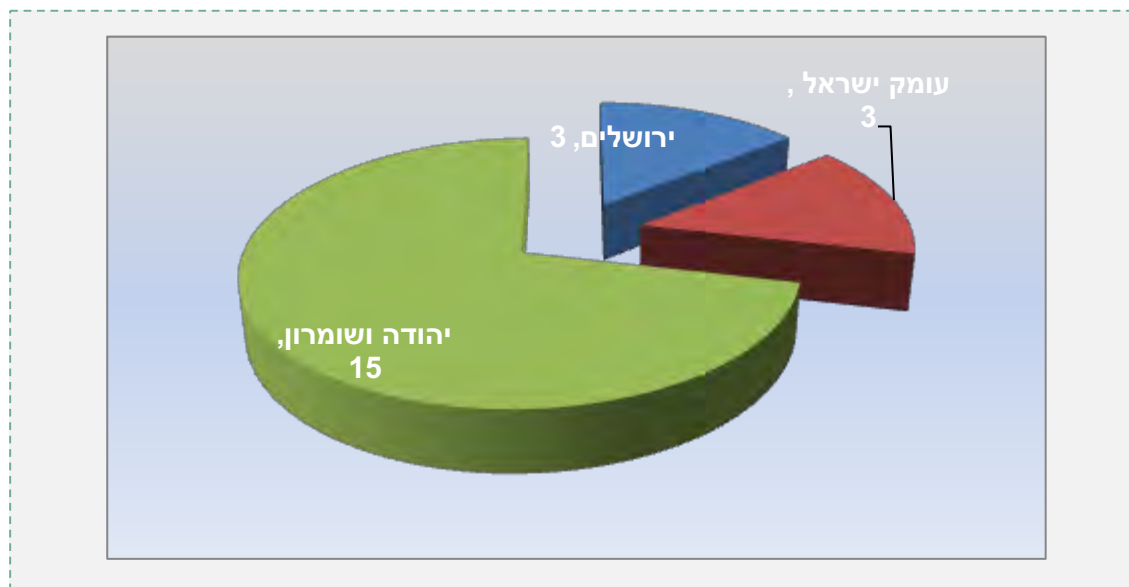
מקום ביצוע הפיגועים בשנת 2015 (עד ה-13 בספטמבר)

מקום ביצוע הפיגועים בשנת 2014

מקום ביצוע הפיגועים בשנת 2013

נספח ד'

מספר ההרוגים בגל הטרור הנוכחי בהשוואה לשנים הקודמות (2015-2013)

1. מספר ההרוגים בגל הטרור הנוכחי הגיע ל-35, מתוכם 29 אזרחים ושישה אנשי כוחות הביטחון. מרביתם (16) נהרגו כתוצאה מפיגועי ירי, דפוס הפיגועים הקטלני ביותר; 12 בני אדם נהרגו כתוצאה מפיגועי דקירה, דפוס הפעולה, הנפוץ ביותר. שניים נהרגו בפיגועי דריסה ואדם אחד נהרג כתוצאה מידויי אבנים. מספר ההרוגים (35) כולל ארבעה בני אדם שנהרגו בשוגג משום שהם נחשדו כמחבלים או כתוצאה מירי בשגגה שלכוחות הביטחון הישראליים.

2. מספר ההרוגים בגל הטרור הנוכחי גבוה באופן משמעותי ממספר ההרוגים בשלוש השנים הקודמות, בראש ובראשונה כפועל יוצא מקפיצת המדרגה במספר הפיגועים (העלייה הכמותית מביאה עימה עלייה במספר ההרוגים). כיוון שכך, הדעיכה בהיקף הפיגועים בגל הטרור הנוכחי בחודשים האחרונים הביאה עימה ירידה במספר ההרוגים (מאז ה-8 במרץ 2016, הריגת אזרח אמריקאי בפיגוע הדקירה ביפו, לא נהרג עד כה אף אדם).

מספר הרוגי הטרור העממי בחתך רב-שנתי

